

پیش بینی در باره محاکمه صدام

جنایتکار یا اسیر جنگی؟!

ترجمه: ماندانا ناصر

جنگی بین المللی در یوگسلاوی سابق، سیرالئون یا جاهای دیگر مشورت نکردند و قبل از نهایی کردن پیش نویس آنرا به عموم مردم ارائه دادند. گفته می شود که یکی از اشکالات این مقررات تأکید بسیار بر این موضوع است که فقط عراقی ها مجاز هستند در جایگاه قضاوت، مدعی العموم و قاضی تحقیق قرار بگیرند. خواسته مردم عراق مبنی بر اینکه روند محاکمه را تحت کنترل داشته باشند کاملاً قابل درک است و دلایل مثبت زیادی برای حضور آنها در محاکمه وجود دارد. اما پیگرد قانونی موفق و محکوم کردن مقصران عراق دهه های متعددی است که از پیشرفت های مهم رویه قضایی بین المللی در خصوص جنایات ضد بشری به دور بوده است.

رهبران عراقی با به جای گذاشتن فرسنگ ها اسناد اتهام و صدها گور دسته جمعی، تعقیب و پیگرد قانونی را تا حدودی سهل و ساده کرده اند اما تنظیم

در دهم دسامبر، درست چند روز قبل از دستگیری صدام، شورای حکومتی عراق قانونی را مبنی بر تشکیل یک دیوان محاکمات داخلی به منظور محاکمه جنایات جنگی و ضد بشری به تصویب رساند. این مقررات جنبه های مثبت هم دارد، اما با کمال تأسف فاقده عناصر اساسی برای تضمین این موضوع است که آیا محاکمه صدام و اعضای حکومت بعث می تواند عادلانه و منصفانه برگزار شود یا خیر. شورای حکومتی عراق باید قوانین تصویب شده را به منظور رفع عیوب آن، مورد تجدید نظر قرار دهند.

پیش نویس مقررات توسط یک کمیسیون قضایی که توسط شورای حکومتی انتخاب شده بودند با مشورت مشاوران حکومت ائتلافی موقت آمریکا تهیه شد. متأسفانه این فرایند چنان که باید شفاف و واضح نبود به این دلیل که تنظیم کنندگان این قوانین به اندازه کافی با افراد آگاه در زمینه محاکمه جنایات

بین المللی در یوگسلاوی سابق، سیرالئون یا جاهای دیگر مشورت نکردند و قبل از نهایی کردن پیش نویس آنرا به عموم مردم ارائه دادند. گفته می شود که یکی از اشکالات این مقررات تأکید بسیار بر این موضوع است که فقط عراقی ها مجاز هستند در جایگاه قضاوت، مدعی العموم و قاضی تحقیق قرار بگیرند. خواسته مردم عراق مبنی بر اینکه روند محاکمه را تحت کنترل داشته باشند کاملاً قابل درک است و دلایل مثبت زیادی برای حضور آنها در محاکمه وجود دارد. اما پیگرد قانونی موفق و محکوم کردن مقصران عراق دهه های متعددی است که از پیشرفت های مهم رویه قضایی بین المللی در خصوص جنایات ضد بشری به دور بوده است.

کیفر خواست سیاسی علیه دولت سابق عراق بسیار متفاوت از تنظیم یک سند جنایی ماندگار است که بتواند در برابر بررسی دقیق روند یک محاکمه مطابق با استانداردهای بین المللی یک محاکمه عادلانه تاب بیاورد.

آنچه لازم خواهد بود یک راهکار درست در تعقیب دو پیگرد قانونی است راهکاری که بگوید چه باید کرد و چه نباید کرد. نکته اینجاست که نیازی به الگوبرداری دقیق از محاکمات گذشته مثل روآندایا یوگوسلاوی سابق نیست، بلکه باید از آن محاکمات چیزهایی یاد گرفت. ناچیز شمردن و نادیده انگاشتن جنبه بین المللی قضیه کار این پرونده را اگر غیر ممکن نسازد، بسیار مشکل می کند.

بنا بر گزارشات رسیده اصلاحاتی که در دقایق آخر در قانون به تصویب رسیده انجام گرفته است امکان استفاده از قضات غیر عراقی در محاکمات را فراهم می کند. مسئولان عراقی باید کاری کنند که از همان ابتدا بعد بین المللی قضیه در نظر گرفته شود. در جاهای دیگر قانون اینگونه حکم می کند که تعدادی کارشناس بین المللی به عنوان مشاور در روند عملی محاکمه با حقوق دان ها، دادستان ها و قضات تحقیق همکاری داشته باشند. گنجانیدن چنین تبصره ای در مقررات به تصویب رسیده تا حدودی مشکل را شناسایی می کند، اما راه حل عملی نشان نمی دهد.

دشمنی واضح بوش و امریکایی ها با هر چیزی که بویی از عدالت برده باشد و عدم حمایت آن یک چهارم باقیمانده اسف بار است، اما تعجب برانگیز نیست. اما اصرار شدید از جانب شورای حکومتی مبنی بر این که دستگاهی که توسط عراقی ها اداره می شود باید متشکل از خود عراقی ها باشد.

یکی از دلایل این امر به نظر می رسد، بی اعتمادی دائمی نسبت به سازمان ملل باشد. بسیاری از مردم عراق جامعه جهانی را شماتت می کنند که چرا نتوانستند در زمان قدرت رژیم صدام حسین جلوی جنایات او را بگیرند. بسیاری از اعضای شورای حکومتی تجربه زیادی در رابطه با جامعه بین المللی و سازمان ملل دارند آنها هستند که باید برای تشریح مسأله به مردم عراق قدرت را بدست بگیرند. شکست اسف بار شورای امنیت سازمان ملل در تشکیل یک محاکمه جنایی بین المللی خاص در سال های گذشته نباید دلیلی برای خوب برگزار شدن محاکمه در امروز باشد.

دومین ترس مردم عراق این است که محاکمه بین المللی با ارفاق و آسان گیری همراه باشد. به خصوص نگرانی عراق در مورد تحریم مجازات اعدام در محاکمات بین المللی است در حالیکه در سیستم قضایی عراق اشد مجازات اعدام می باشد، اما در محاکمات بین المللی دهه ۱۹۹۰ تا به حال چنین مجازاتی برای مجرمان جنایات جنگی صادر نشده است.

در این مرحله باید مردم عراق با دلایل محکم متقاعد بشوند که مجازات بین المللی روند قانونی و درستی را طی خواهد کرد و احتمال معتبر و قانونی بودن محاکمه در بعد بین المللی بسیار بیشتر از بعد داخلی و فقط در حضور قضات عراقی است.

صدام حسین مستحق چه نوع محاکمه ای است؟

در گفت و گوی تلویزیونی که با استاد حقوق دانشگاه ییل (Yale)، آقای «هارولد هونگ جوکو» انجام شده است وی چگونگی روند محاکمه صدام، رهبر سابق رژیم بعث را توضیح می دهد: آیا صدام باید در عراق محاکمه شود؟

من مطمئن هستم که این درست همان چیزی است که شورای حکام عراق ترجیح می دهند. اما امکان پذیر بودن این مسأله خود داستان دیگری است. جان صدام ممکن است در عراق در خطر باشد. هم چنین ممکن است که یک محاکمه طولانی و مدت دار و حضور صدام در عراق باعث به وجود آمدن اعمال تلافی جویانه در عراق شود. من مطمئنم که طرح امنیتی لازم باید در هر جایی که محاکمه صورت می گیرد انجام شود. من پیشنهاداتی در این مورد دارم.

لااه؟

هارولد هونگ جوکو: لاهه احتمال دیگر است به خاطر داشته باشید که در مورد پرونده لاکربی، لیبیایی ها ابتدا در یک دادگاه هلندی محاکم شدند و سپس توسط قضات اسکاتلندی و براساس قانون اسکاتلند مورد محاکمه قرار گرفتند. در مورد

پرونده صدام یک دادگاه با قضات چند ملیتی امکان پذیر است. از نظر سیاسی هم عراقی ها و هم دولت بوش با لاهه مشکلاتی دارند. عراقی ها بالطبع ترجیح می دهند که بر اساس قوانین عراق صدام را محاکمه کنند و دولت بوش نیز کاملاً نسبت به دادگاه بین المللی جنایی حساسیت و آزرزی دارد.

چه نوع محاکمه ای باید برای صدام در نظر گرفته شود؟ آیا محاکمه باید در حضور هیأت منصفه باشد؟

نه مطمئناً. حتی شورای حکومتی عراق فقط پیشنهاد کرده است که صدام باید در حضور هیأت پنج نفره قضات بر اساس قوانین و اساسنامه ای که به تازگی به تصویب رسیده است، مورد محاکمه قرار بگیرد. هیأت منصفه در اصل یک ابزار قانونی متعارف است و زیاد در خاورمیانه شناخته شده و کاربردی نیست.

چه کسی تصمیم می گیرد که محاکمه باید چگونه باشد و تحت چه قانونی انجام بگیرد؟

هارولد هونگ جوکو: هرگز این تصور را نکنید که تصمیم برگزاری محاکمه توسط دادگاه عراقی

معناست که دیگر هیچ بازگشتی برای صدام وجود ندارد از طرف دیگر دیدن صدام در جایگاه متهم به مدت طولانی احساس همدردی مردم را برای این شخصیت منفور ایجاد خواهد کرد. همچنین این عمل ممکن است دلایل بیشتری برای ادامه اعمال تروریستی ایجاد کند.

شما گفتید که شورای حکومتی انتظار ندارند که صدام را اول محاکمه کنند، آیا ممکن است که دیگر دستگیر شدگان در مرحله اول محاکمه شوند؟

بله، ممکن است اگر آنها بخواهند که همه محاکمات در یک جلسه انجام شود.

همچنین محاکمه افراد دیگر قبل از صدام آزمایش خوبی در مورد قوانینی است که به تازگی وضع شده است. برای مثال در دادگاه یوگو سلاوی قبل از محاکمه میلو و سویچ متهمان رده‌های پایین‌تر را محاکمه کردند. از طرفی بی‌صبری شدیدی که در عراق برای محاکمه صدام وجود دارد ممکن است باعث شود محاکمه افسران رده پایین‌تر در حاشیه محاکمه صدام صورت بگیرد. احساس من این است که اگر صدام را اول محاکمه نکنند، باز هم زمان زیادی تا محاکمه صدام طول نخواهد کشید. همچنین نباید احتمال تمارض صدام را در اسارت (کاری که میلو سویچ کرد) یا حتی احتمال خودکشی او را نادیده بگیریم. پس زمان در این پرونده اندک و مقتضی است.

و نظرتان در پایان چیست؟

این لحظه بسیار مهمی برای قضات بین‌المللی است. یکی از قانون‌شکنان بزرگ حقوق بشر در زمان ما محاکمه خواهد شد. این لحظه مهمی برای آموزش جهانی است. در مورد ارزش قانون در گذار از دیکتاتوری تا دموکراسی. که اگر این پرونده به خوبی قضاوت شود می‌تواند شروعی برای حکومت قانونمند در عراق باشد و اگر به خوبی در مورد این پرونده قضاوت نشود، می‌تواند شروع یک چرخه دیگر از قتل و کشتار و کینه‌توزی باشد.

منبع: yoe stork روزنامه Daily star
www. Find law.com

که صدام به دلایل گوناگون محاکمه می‌شود برای نسل‌کشی کردها در سال ۱۹۹۸، جنایات جنگی که انجام داده است مثل استفاده از سلاح‌های شیمیایی در برابر ارتش ایران و شهروندان کرد و جنایاتی که در برابر بشریت انجام داده از جمله قتل عام که در کودتای نافرجام سال ۱۹۹۱ و به دنبال آن جنگ خلیج فارس انجام داد و سه دهه شکنجه، عذاب و قتل و نابودی میلیون‌ها انسان بی‌گناه.

در مورد نقشه ترور جورج بوش پدر چطور؟ من نمی‌دانم که آیا اضافه کردن چنین مسأله‌ای به پرونده صدام کار درستی است یا نه. به هر حال

صورت بگیرد. دیوان محاکمات حقوق بشر که توسط شورای حکومتی عراقی پیشنهاد شده است نیز یک دادگاه ترکیبی از قضات بین‌المللی و داخلی خواهد بود. قضات خارجی ممکن است در کنار قضات عراقی بنشینند و کارشناسان بین‌المللی اجازه دارند که در بازجویی و دفاعیات دخالت کنند. حدس من این است که باید قبل از برگزاری محاکمه صدام فرصتی باشد، چون زمانی که اساسنامه تصویب می‌شد وضع کنندگان فکر نمی‌کردند که اولین پرونده آنها ممکن است صدام باشد، اگر می‌دانستند مطمئناً این مسئله روی طرز فکشان

آنقدر در پرونده صدام اتهامات مختلف وجود دارد که مردم عراق و کشورهای خاورمیانه با آمریکا برسر آن توافق دارند، پس چرا با مطرح کردن این گونه اتهامات آمریکا طوری در دنیای عرب رفتار کند که بقیه فکر کنند او قصد تصفیه حساب شخصی دارد.

آیا دادگاه او علنی خواهد بود و از تلویزیون پخش می‌شود؟

تلویزیون یک شمشیر دولبه است. از یک طرف مردم عراق می‌بینند که رهبر سقوط کرده آنها مرتباً تحقیر می‌شود و این برای دولت بوش بدین

درباره چگونگی ساختار قوانین در روند محاکمه و خصوصاً علنی بودن محاکمات تأثیر می‌گذشت. صدام نیز مانند میلو سویچ ممکن است از این موقعیت برای دفاع از پرونده‌اش در برابر مردم عراق استفاده کند. او احتمالاً در دفاعیاتش مطرح می‌کند که محاکمه او فقط یکی از بیشمار حقراتهای ملی است که ملت عراق از دست آمریکا کشیده است.

آیا صدام برای جنایتهایی که در برابر بشریت انجام داده است، محاکمه می‌شود؟ من اینطور فکر می‌کنم، حدس من این است